

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktoriaus 2021 m. birželio 11 d.
įsakymu Nr. CV-1-109

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA PATALPŲ VALYTOJAMS NR. 20

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti valytoju gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimą darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti patikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygelę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniam asmenims, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimėi užkirsti.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos: dirbti tik su švariais ir tvarkingais darbo drabužiais, prieš darbą ir po darbo plauti rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu reikia — pareikalauti iš padalinio vadovo ir naudoti dezinfekuojančias priemones.

1.5. Asmeninė darbo higiena:

1.5.1 dirbti tik dėvint darbo drabužius;

1.5.2 ruošiant chemikalų skiedinius ir dirbant tualetuose, užsimauti gumines pirštines;

1.5.3 neplauti rankų tepalu, emulsija, nešluostyti jų skudurais, skirtais staklėms valyti;

1.5.4 nelaikyti savo drabužių kartu su darbo drabužiais.

1.6. Valytojas, dirbantis su elektros prietaisais (dulkių siurbliais, grindų blizgintuvais ir pan.), turi būti supažindintas su elektros saugos reikalavimais, šių prietaisų eksploatacinėmis instrukcijomis.

1.7. Valytojas privalo:

1.7.1 laikytis patvirtintų darbo tvarkos taisyklių;

1.7.3 žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.7.4 esant reikalui suteikti pirmąją medicinos pagalbą, žinoti, kur yra artimiausia pirmosios medicinos pagalbos vaistinė;

1.7.5 darbo vietoje nerūkyti;

1.7.6 darbe nenaudoti alkoholinių gėrimų ir narkotinių medžiagų bei nedirbti apsvaigusiam nuo jų;

1.7.7 valymo metu stengtis nepažeisti įrenginių;

1.7.8 pačiam nešalinti naudojamoms technikos gedimų;

1.7.9 žinoti, kur yra gaisro gesinimo priemonės, ir naudotis jomis;

1.7.10 vengti veiksmų, galinčių sukelti gaisrą;

1.7.11 chemines priemones, skirtas patalpoms valyti, laikyti uždaruose induose ir vėdinamoje patalpoje.

1.7.12 dirbti tik su darbo drabužiais ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

1.8. Draudžiama suteptas rankas valyti skiedikliais: acetonu, naftos produktais ir kitomis ne prausimuisi skirtomis priemonėmis.

1.9. Valytojas turi teisę:

1.9.1 reikalauti, kad darbuotoją aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.9.2 žinoti iš direktoriaus apie darbo aplinkoje esančius sveikatos kenksmingumus ir pavojingus veiksnius;

1.9.4 atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus gyvybei ar sveikatai;

1.9.4 įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.10. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais, juos naudoti pagal paskirtį.
 Krentantys daiktai, priemonės	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Paslydimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Būti dėmesingiems, atsargiems. Esant slidžioms grindims, atkreipti dėmesį į ženklus „ Atsargiai slidu “. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas ir užgriozdinimas daiktai	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti darbo vietą tvarkingą.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, siūlyti tiesioginiam vadovui įrengti papildomą apšvietimą.
Dūziantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukių valymas	Galimybė įsipjauti į aštirus daiktus, briaunas.	Sudužusios taros šukes imti užsimovus pirštines.
Dulkės, garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai.	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai, pakenkimai sveikatai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti. Dirbant aukštyje (nuo 1,3 m) naudoti apsauginį apraišą.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
 Cheminės medžiagos (plovimo, valymo, dezinfekavimo priemonės)	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

2.2. Cheminių medžiagų žymėjimas:

Simbolis	Reikšmė
	Ūmus toksiškumas
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu
	Sprogios medžiagos
	Degios medžiagos
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos

Simbolis	Reikšmė
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu
	Korozinės medžiagos
	Turi slėgio veikiamų dujų
	Oksiduojančios medžiagos

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIES DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas darbą valytojas privalo:

3.1.1 apsivilkti darbo drabužius, apsimausti pirštines, užsisiegti chalato ar kito drabužio visas sagas. Drabužiai neturi trukdyti judesių ir neturi būti laisvi, kad negalėtų būti įtraukiami besisukančių mechanizmų.

3.1.2 Patikrinti darbo įrankių (šepečių, kibirų, šluotų, dulkių siurblių) tvarkingumą. Įsitikinti, ar nepažeista elektros būtinių technikos laidų izoliacija, ar nepažeisti elektrinių prietaisų korpusai, kištukiniai lizdai (rozetės), šakutės, valdymo mygtukai. Kai yra bent vienas iš minėtų pažeidimų, dirbti tokiais elektriniais prietaisais draudžiama.

3.1.3 Įrankių mediniai kotai turi būti lygūs, be įskilimų, šepečio kotas turi būti ne ilgesnis kaip 1,5 m.

3.1.4 Patikrinti, ar valomų langų, vitrinų stiklai neįtrūkę, nesudužę, ar patikimai įtvirtinti langų stiklai ir rėmai. Jei yra minėtų pažeidimų, langų nevalyti ir pranešti darbo vadovui.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Prieš plaunant grindis reikia kėdes sustatyti taip, kad būtų patogų priesti ir išvalyti sunkiau prieinamas, pasiekiamas vietas (po stalais, radiatoriais, už spintų, patalpų kampus) ir pan.

4.2. Vandeni į kibirą iš čiaupo pilti per guminę lanksčią žarną. Vandens į kibirą pilti ne daugiau kaip $\frac{3}{4}$ jo tūrio, kad nešant kibirą vanduo nesilaistytų. Vandeni plovimui naudoti šiltą, o ne karštą, kitaip nusiplikinsite rankas.

4.3. Grindis prieš plaunant iššluoti arba išsiurbti dulkių siurbliu, nes gali būti aštrių skeveldrų, kurios, gręžiant skudurą, gali sužaloti rankas.

4.4. Grindis plauti ant šepetio užvyniotu skuduru, grindų šluoste arba tam specialiai skirta kutuota šluota, arba grindų plovimo šepetiu.

4.5. Išplautas grindis sausai iššluostyti skuduru ar drėgmę sugeriančia kempine.

4.6. Tualetams, praustuvams, unitazams valyti naudoti specialias dezinfekuojamas priemones, mūvint gumines pirštines.

4.7. Valant langus, baldus, karnizus, kabinant užuolaidas naudoti specialias skečiamąsias kopėčias. Taip pat galima naudoti kitas paaukštinimo priemones, kurios būtų reikiamo aukščio su tvirtais aptvarais (turėklais), kuriuos sudaro papėdės lentelė, porankiai ir viduriniai tašeliai.

4.8. Valant langus nuo grindų naudoti šepetius pailgintais kotais.

4.9. Aukštų statinių langų stiklus valyti nuo pastolių ar nuo tam skirtų kėlimo bokštelių gali tik tam specialiai apmokytas personalas.

4.10. Valyti dulkes nuo šviestuvų, stalinių elektros lempų galima tik išjungus jas iš elektros tinklo.

4.11. Pernešti elektrinius prietaisus galima tik paėmus juos už rankenos, tempti juos už elektros laido draudžiama.

4.12. Valytojui draudžiama:

4.12.1 valyti nestabilius objektus;

4.12.2 lipti ant skečiamųjų kopėčių viršaus, nepaliekant 1 m atstumo iki viršutinio kopėčių skersinio;

4.12.3 remti kopėčias ir pačiam remtis į langų stiklus;

4.12.4 naudoti neišbandytas ir netvarkingas kilnojamąs kopėčias;

4.12.5 laikytis už langų rankenų;

4.12.6 lipti ir stovėti ant šildymo, santchnikos įrenginių, atsitiktinių daiktų (dėžių, bidonų ir pan.);

4.12.7 valyti patalpas ir langų stiklus degiais ar nežinomos paskirties skysčiais, rūgštimis;

4.12.8 drėgnu skuduru arba drėgnomis rankomis liesti elektros laidus, šakučių lizdus, elektros prietaisų valdymo mygtukus, elektros įrenginius;

4.12.9 atidarinėti paskirstymo dėžutes ir skydelius;

4.12.10 liesti rankomis arba įrankiais veikiančius įrengimus ir jų dalis;

4.12.11 užminti ant grindų ar ant žemės gulinčius perkeliamus elektros laidus;

4.12.12 rankomis semti stiklus, išsiliejusius skysčius, pabirusias medžiagas.

4.13. Valant nuo pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, naudoti saugos apraišus (įrangą, apsaugančią nuo kritimo).

4.14. Vienkartinio keliamo krovinio masė neturi viršyti:

4.14.1 kai kroviny s keliamas ir pernešamas iki 2-ą kartų per valandą: vyrams – 30 kg, moterims – 10 kg;

4.14.2 kai kroviny s keliamas ir pernešamas nuolat per pamainą: vyrams – 15 kg, moterims – 7 kg.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Sutrikus įrenginių, kuriais dirbama, darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti (elektros įrenginius atjungti nuo maitinimo šaltinio), nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba direktoriui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją tel. 112.

5.3. Apie nelaimingą atsitikimą darbe, įvykusį profesinio mokymo įstaigos moksleiviui, aukštesniosios arba aukštosios mokyklos studentui per jų praktiką Centre, direktorius arba Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistai privalo nedelsdami pranešti mokymo įstaigai, kurios atstovas turi teisę dalyvauti tiriant nelaimingą atsitikimą darbe.

5.4. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.5. Pastebėjus veikiamą elektros srovės darbuotoją, reikia nedelsiant jį atitraukti nuo srovės šaltinio saugiu būdu, užtikrinant jo apsaugą nuo susižalojimo krentant, arba išjungti įtampą artimiausiu jungikliu. Jeigu būtina, kol atvyks greitoji pagalba, nekentėjusiam reikia daryti dirbtinį kvėpavimą ir išorinį širdies masažą.

5.6. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams telefonu tel. 112, iškviešti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padalinyje, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.7. Užsidegusius elektros įrenginius pirmiausia reikia atjungti nuo srovės šaltinio, tada gesinti angliarūgštės gesintuvais, pakabintais Centro koridoriuose, išlaikant ne mažesnę kaip vieno metro atstumą nuo gesintuvo antgalio iki įrenginių su įtampa. Apie įvykį būtina nedelsiant pranešti Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai. Esant reikalui, pranešti ugniagesiams tel. 112.

5.8. Anglies dvideginio gesintuvas naudojamas gesinti kietoms ir skystoms medžiagoms, o taip pat elektros laidams, kuriais teka elektros srovė. Negalima gesinti medžiagų, kurios dega be oro.

5.9. Smėlis naudojamas gesinti nedidelius gaisro židinius tais atvejais, kai negalima naudoti vandens.

5.10. Užsidegus alkoholiui, benzolui, toluolui ar kitiems lengvesniems už vandenį skysčiams, gesinti smėliu arba medžiaginiu skuduru, bet ne vandeniu.

5.11. Užsidegę drabužiai gesinami susukant juos į antklodę arba gumulą.

5.12. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ar prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kaip įmanoma greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą padalinyje, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Uždaryti langus, išjungti elektros prietaisus, įrengimus, apšvietimą ir pan.

6.2. Sutvarkyti darbo įrankius: padėti juos į tam skirtą vietą. Naudotus skudurus, kempines išplauti ir padžiauti.

6.3. Baigus darbą su dezinfekuojamaisiais skiediniais būtina nuplauti gumines pirštines su muilu, nenusimovus jų nuo rankų. Nuo rankų nusimauti tik švarias pirštines. Asmenines apsaugines priemones padėti į jų saugojimo spintelę.

6.4. Nusiplauti rankas ir veidą muilu, jeigu yra galimybė, išsimaudyti po dušu.

6.5. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus, išdaužtus langų stiklus, vitrinas ir kitus nesklaidumus būtina pranešti padalinio vadovui, atsakingoms Centro tarnyboms.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos vadovas

Audrius Sasnauskas